

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU

Izvršujemo vsakovrsne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

E Q U A L I T Y

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER

Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXVI.—LETTO XXXVI.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONEDELJEK), AUGUST 24, 1953

STEVILKA (NUMBER) 167

Novi grobovi

FRANCES BIRTIC

V Charity bolnišnici je umrla v soboto zvečer Frances Birtic, rojena Dolinar, stanujoča na 1165 E. 58 St. V petek se je podvrgla operaciji, pri kateri so ji odrezali levo nogo. Domu je bila iz vasi Horjul pri Vrhniku, odkoder je prišla v Ameriko leta 1909. Bila je članica društva sv. Ane št. 4 SDZ.

Tukaj zapušča soproga Michael, štiri otroke: Michael, Mrs. Frances Albu, Mrs. vnučkov, sestra in brata v Chicago, Ill., ter polsestro v starodomovini. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 9. uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda, 1053 E. 62 St., v cerkev sv. Vida in nato na pokopališče Calvary.

VAL J. FISCHER

Nagloma je umrl v soboto zvečer Val John Fischer, 11 mesecev star sinček Val in Dorothy Fischer iz 868 E. 149 St. Dekliko ime matere je bilo Stanek. Poleg staršev zapušča dve setri Magdaleno in Dorothy. Pogreb se vrši v torek popoldne ob 2.30 uri iz pogrebnega zavoda Mary A. Svetek, 478 E. 152 St., v cerkev sv. Jožefa ob 3. uri tečato na pokopališče Calvary.

VRNITEV UJETNIKOV

SAN FRANCISCO, 23. avgusta—Včeraj se je vrnilo 328 ameriških vojnih ujetnikov v domovino. To so prvi vojni ujetniki zdravi, ki so se vrnili s Koreje. Med njimi sta tudi dva Clevelandčana.

Sprejem je bil prisrčen in veličasten. Prenašale so ga tudi ameriške televizijske postaje.

Dosedaj so komunisti vrnili nad 2,000 ameriških vojnih ujetnikov.

Na Koreji se vrši izmenjava vojnih ujetnikov redno in po načrtu. Zadnji Amerikanci, ki so prišli iz taborišč, izgledajo dobro in ni razlike med tistimi, ki so bili dolgo časa v ujetništvu in med onimi, ki so padli v ujetništvo še v zadnjem času.

UMOR IN SAMOMOR

Na zapadni strani Clevelanda v stanovanju Melbe Mellenbrook, 5110 Herman Ave., je prišlo do tragedije. Melba, stara 35 let, je bila razporočena in je živel z nekim Michaelom Andračičem, starim 40 let. Oba sta bila najdena mrtva, oba s prestreljeno glavo. Melba je dobila prva strelna v kopalnicu stanovanja. Po umoru Melbe si je Andračič tudi sam pognal kroglo v glavo.

45-letnica zakona

Včeraj sta obhajala Mr. in Mrs. John Menart iz 14911 Sylvia Ave. 45-letnico svojega srečnega zakonskega življenja. Sovrdniki in prijatelji izrekajo slavljenecu svoje iskrene čestitke ter jima želijo vse najboljše, da bi srečno dočakala zlato poroko.

Pobiranje asesmenta

Tajniki društev, ki zborujejo v Slov. nar. domu na St. Clair Ave., bodo pobirali asesment v torek zvečer, 25. avgusta, v spodnji dvorani. Članstvo se opozarja, da poravnava svoj društveni asesment ob pravem času.

Pahlevi za spravo med Iranci, s krivci pa-pred sodišče

TEHERAN, 23. avgusta—"Znano vam je, da je včasih potrebna borba. Lahko vam pa rečem, da je cilj moje bočne politike samo prijateljstvo in bratstvo med nami vsemi." Tako je nagovoril Irance državni poglavar šah Pahlevi, ko se je po kratkem begunstvu vrnil nazaj v prestolico.

Nova vlada je pripravila Pahleviju sprejem kot je bilo pričakovati. Nadvse svečano, dobro organizirano; pa tudi vse zavarovano, da bi bil kakšen atentat na šaha izključen. Tanki, policija, vojaštvo na ulicah, vsa javna poslopja so bila močno zastražena, ko je šel Pahlevi v pripravljenem sprevodu in sprejemal tudi diplomate.

Najbolj aktualno vprašanje bo verjetno usoda Mossadegha in ostalih članov njegove vlade. O zunanjemu ministru Fatemu je se prvotno trdilo, da je bil razmazrevjan, ker ga je razjavljena množica razmesarila na kos. Sedaj se trdi, da je Fatemu pobegnil iz prestolice, vendar se še nahaja v Iranu.

Novi ministrski predsednik general Zahedi obožuje Mossadegha, da bo v kratkem prišel pred sodišče, ker se je uprl zakaniti vladni. Mossadegha bo solidariziran parlament, torej obzbornici. Zahedi Mossadeghu, da ni priznal njegovega—Zahedijeva imenovanja za ministrskega predsednika. To imenovanje je izvršil pred pobegom šah Pahlevi. Zahedi bo pri vsem tem uporabil politiko močne roke. Napovedal je, da gre Mossadegh v navadne jetniške zapore, kar se je tudi zgodilo.

Zahedi še nima svoje popolne vlade. Vse važne posle si je za enkrat pridržal sam v svojo kompetenco, postavil pa si je pomembnike. Tako bo Zahedi ministrski predsednik, notranji, zunanjki, pravosodni in gospodarski minister.

Kar se tiče anglo-iranskega petrolejskega spora pa je Zahedi razblinil nade Angležev, da bo Iran plačal odškodnino za razlaščeno premoženje anglo-iranske petrolejske družbe. Zahedi je namreč izjavil, da tega nema nima. Izjava šaha Pahlevija, da se je včasih treba bojevali, se tolmači na ta način, da Mossadegh ne bo deležen nobene moči v učiteljskih močih na razpolago.

KRIZA V ŠOLSTVU

WASHINGTON, 24. avgusta—Letošnjo jesen se bo vpisalo na ameriške šole vseh vrst 30 milijonov mladih, ali 10 milijonov več kolikor pa je prostora in učiteljske moči na razpolago.

DELAWSKI IN INDUSTRIJSKI TRG

V Ameriki je do sedaj 28 zveznih držav pristalo na to, da se delavcem izplačujejo razne podpore (vsled brezposelnosti, dela-neposobnosti, ker so bili ranjeni pri delu in podobno) v takih mesečnih višini, da ti prispevki odgovarjajo današnjem stroškom preživljanja. Med temi državami je tudi Ohio, ki je dolčila, da tedenski prispevek ne sme biti nižji od \$25. Zvišane so tudi smrtnine. Pri akcijah za zvišanje socialnih podpor so bile povsod na delu delavske unije.

Na Japonsko meče svoje oči Sovjetska zveza. Rada bi se ugnedila v kovinsko industrijo in jo komunizirala. Svobodne strokovne unije so se zavedle te nevarnosti in so sklenile, da pošljajo strokovne kovinarje na Japonsko, da tam na eni strani organizirajo unije, na drugi strani pa pomagajo japonskim delavcem pri spopolnjevanju proizvodnje in tehnične sposobnosti. Japonska ima en milijon kovinarjev.

ČESA SI ŽELIMO— PRAV PO AMERIŠKO

Današnja Amerikanka je bila vprašana, kaj je njen najgloblja želja. "Meni zdravje in dolgo življenje, njemu (možu) pa delo." Torej mož naj zasluži.

Ameriške zavarovalne družbe, razne univerze in druge ustanove, rade povprašujejo ljudi, kako misijo o življenju sploh. N. pr. o zakonu, kaj je podlaga srečnega zakona. Odgovori kažejo, da ljubezen, zvestoba in podobni pojmi ne veljajo mnogo. Večina vidi za podlago srečnega zakona dolar, denar. V drugi vrsti, da je žena dobra kuharica in dobra gospodinja.

Sicer pa kot zgoraj—meni zdravje, njemu delo.

Amerikanci se bojijo po-kaja. Po 65. letu, ko naj bi bil Amerikanec zrel za po-koj, bi tri četrtni Amerikanec še rado delalo. Samo slaba četrtnina, predvsem pa mladina, se je izjavila za to, da je delati do 65. leta dovolj.

Česa si Amerikanci naj-bolj želijo? Dovolj demaria—to je prvo. Dovolj zado-voljstva, to je drugo. Družina—na tretjem mestu.

Nato sledijo želje po združju, po prijateljih in po za-dovoljstvu v delu.—Amerikanec pa neradi trošijo tja-vandan. Povprašani, kaj bi napravili s tisoč dolarjev, je večina odgovorila: hrani, investirati, plačati dolg. Le mal odstotek se je izrazil za avtomobil, obleko in po-hištvo.

Okusi glede ženskih kril, oblačenja, morale pa so različni. V Louisville je imel trgovce pred trgovino apar-arat, ki je služil hlajenju. Zgodilo je, da je ta aparat mimodočim ženskam na-lahno dvigal krila. Policija je bila vzemirjena radi mo-rele in trgovcu zapovedala, da odstrani aparat.

Program Lucaka

Michael Lucak je nasledil po-kognega William Reeda v svojstvu šefa odbora za promet v Clevelandu, kjer ostane do 1. decembra 1953. Kdo bo na tem mestu še nadalje, bo odvisno od izida občinskih volitev. V tem pogledu ima Lucak za svoj program: Ali demokratje, ali republikanci—promet se ne ravna po strankah.

Tehnično je Lucak za graditev podzemne ceste, zlasti za tiste pešce, ki hočejo v središče mesta. Cestno železnico naj spodrinoje avtobusi. Na splošno pa sprejeti in izvršiti vse, kar bo koristilo hitremu in varnemu prometu.

Vile rojenice

Za Ameriko naj bi bil mero-dajen v prvi vrsti notranji trg, torej kupna moč ameriškega prebivalstva. Da je temu resni-ca, kaže trenotni položaj v avto-mobilski industriji. V času januar-julij 1953 se je produciralo 3,852,000 avtomobilov. Od teh je bilo prodanih doma v Ameriki 3,425,000, torej je šel le mal odstotek na trg izven Amerike. Pri tem se povdarsja, da je po-vpraševanje po novih avtomobiilih v letosnjem letu v stalnem naraščanju, torej ni strahu, da bi produkcija novih avtomobilov morala delati preveč za zaloge.

Vile rojenice so se zglastile pro-sli četrtek pri Mr. in Mrs. Edward in Betty Ludwig iz Carry Ave. in jima pustile v spomin zalo hčerkico-drugorjenko. Če-stitamo!

Vodikova bomba za razdejanja še ni zadost; napoveduje se nova "C" bomba

AMERIŠKA POMOČ ZAPADNI EVROPI GRE HITRO NAPREJ

WASHINGTON, 23. avgusta—Po poročilih iz Londona je angleški znanstvenik, ki sodeluje pri raziskovanju atomsko energije, napovedal novo atomski bombo, katero je krstil za "C" bombo." Vodikova bomba se bo spopolnila do te bombe "C," ki bo v svoji učinkovitosti tako strašna, da bo razdrala zemljo z vsem, kar je na njej ustvarjenega in živega.

Glede položaja, ki je nastal se-daj po nespornem dejstvu, da ima tudi Sovjetska zveza vodikovo bombo, ki je tudi že eksplodiral in pokazala vse tiste učink-e, kakor ameriški poskus, se ugiblje dalje tako v vojaških, kakor tudi v političnih krogih.

Politično se je iznesla zahteva, da naj se ameriški kongres, ki se je odgodil na januar pri-hodnjega leta, sklici na izredno zasedanje še to jesen. Treba je namreč pregledati ameriški obrambeni sistem v celoti; po-vdarja se, da je ameriški kon-gres tisti, ki odloča o miru in vojni.

O zalogi atomskega orožja se tukaj zatrjuje, da Amerika da-leko, daleko prednjači pred Sovjetsko zvezo tako po kvaliteti, kakor po kvantiteti.

Od drugih zavezniških držav je le Velika Britanija tista, ki ima lastno atomsko orožje, zla-sti atomsko bombo. Kanada, Francija, Nizozemska in Norveška se poskušajo v produkciji atomsko energije. Če jim bodo poskusi uspeli, tem državam po-menju washingtonskih krogov ne bo šlo toliko za produkcijo atomskega orožja, kolikor za produkcijo atomske energije, ki naj služi samo v civilne namene.

Stassen pri Eisenhowervju

V Denverju, kjer se mudi predsednik Eisenhower na do-pustu, se je nahajjal tudi Harold Stassen v svojstvu upravnika ameriške pomoči tujini, zlasti fondov za orožje. Stassen se je s predsednikom Eisenhowervjem posvetoval tudi o položaju, ki je nastal z odkritjem vodikove bombe v Rusiji. Koliko doba-vljamo zapadni Evropi?

Od 1. januarja do zadnjega junija 1953 je dala Amerika svojim zaveznikom orožja v vrednosti \$2,363,000,000. V prvih šestih mesecih leta 1952 je Amerika dala orožja le v vrednosti \$880,000,000. V letu 1951 pa v vrednosti \$1,447,000,000. Te številke kažejo, da se ameriška po-moč v orožju dostavlja kar naj-bitrejšim potom.

Stassen je mnenja, da je sve-tovna napetost manjša, kakor pa je bila takrat, ko je nastopil

Zaupnica Pelli

RIM, 23. avgusta—Italijanski senat je s 140 proti 86 glasovi izglasoval zaupnico Pelli. Zani-mivo je, kako so se obnašale posamezne politične stranke. Stranke sredine, kakor tudi monarhisti, so glasovali za zaupni-co. Fašisti so se vzdržali gla-sovanja. Proti, torej za nezaupni-co so glasovali strnjeno komu-nisti in italijanski socialisti. Pella potrebuje za svojo vlado še zaupnico spodnje zbornice, ki pa je po političnem sporazumu med strankami enako gotova, kakor je bila v senatu.

Pozdravi

Pozdrave s potovanja v Denver, Colo., kamor so šli na obisk sorodnikov, pošljajo Mr. in Mrs. Frank Lunka, sin in sinaha. Mr. Lunka, ki je bil do svoje upoko-jitve uposlen pri Enakopravno-sti kot črkostavec, piše: Prevo-zili smo do tu 1,400 milj. Zani-mivosti smo videli mnogo, vča-sih smo se dolgočasili s pogledi na obširne pustinje. Pa je le pri-jetno opazoval del veličanstva naše domovine, ki nudi še številne zboljšave za vse prebival-stvo kontinenta. Ogledali si bo-mo še več zanimivosti.

Klub Ljubljana

V torek zvečer, 25. avgusta se vrši redna seja kluba Ljubljana v navadnih prostorih Ameriško jugoslovanskega centra in Recher Ave. Pričetek ob 7.30 uri. Članstvo je vabljeno na pol-noštevilno udeležbo.

FRANCIJA SE NIKAKOR NE ZNAJDE

PARIZ, 23. avgusta—Politično življenje v Franciji je brez-upno. Večino delavstva vodi komu-nistična stranka. Francija se na-haja v Aziji v vojni in ni no-benih znakov, da se ta vojna kmalu konča. Francija se na-haja v notranjih gospodarskih kr-čih, nase pa je prevzela del tež-kega bremena obrame zapadne Evrope, kateremu ni kos. Fran-cija drvi v brezbrinost, lenobo, kar vse lahko Francijo vede di-rektno v roke komunizmu. To sliko Francije podajajo franco-ske revije in francosko časopis-je, ki je končno spregovorilo od-krito besed.

Položaj Francije je naslednji:

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER

Commercial Printing of
All Kinds

Rusija se dobrika Nemčiji

BERLIN, 23. avgusta—Vojna odškodnina Nemčije Sovjetski zvezi se je ocenila z zneskom \$12,000,000,000. Očividno se je Sovjetska zveza v vojno odškod-nino že poplačala, to pa iz pro-ducije Vzhodne Nemčije in strojev, ki jih je odnesla v Ru-sijo v času po zadnji svetovni vojni do danes.

Podobno

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by

THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
5231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 1-5312

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROČNIN)

By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznjačalu in po posti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecov) 6.00
For Three Months—(Za tri meseca) 4.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:

(Za Kanado, Evropo in druge inozemskie države):
For One Year—(Za eno leto) \$12.00
For Six Months—(Za šest mesecov) 7.00
For Three Months—(Za tri meseca) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

PLEŠEMO V ZAČARANEM KROGU

V Iranu so se dogodile važne spremembe. Državni poglavar Šah Pahlevi se je vrnil iz pregnanstva in z svojo oboroženo silo vlada. Do sedaj vsemogočni iranski nacionalisti pod vodstvom Mossadegha morajo za enkrat molčati. Verjetno so se potuhnili tudi komunisti. Svet se sprašuje kaj bo Iran sedaj, ko ima izrazito enosmerno politiko orožja in moči.

V Severni Afriki v Maroku ni miru. Francoska vlada je odstavila državnega poglavarja sultana, ga pregnala na Korziko, otok v Sredozemskem morju in to naravnost v kraj Ajaccio, kjer je bil rojen Napoleon. V Maroku jo postavila novega sultana, ker verjetno vanj bolj zaupa. Skraka—arabsko—muslimanski svet igra nepretrgani igro na svetovnem odru.

Rabimo izraz svetovni oder. Ali se temu arabskemu svetu ob Sredozemlju, zlasti po onemu, ki nosi priimek Srednji vzhod, to so državice vzhodno od Sredozemlja, ne posveča preveč pozornosti, ga nadcenujemo, mesto da bi ga po njegovih zgodovin podcenjevali? Naj odgovorijo na to vprašanje kompetente glave!

Ameriški predsednik Eisenhower ima za seboj vojaško karijero. Bil je general, v zadnji svetovni vojni na evropsko-afrškem bojišču celo vrhovni zavezniški komandant. Eisenhower trdi, "da ga ni kraja na svetu, ki bi bil strateško za zapadni svet bolj važen, kakor je ta Srednji vzhod."

Ameriški državni tajnik John Foster Dulles je odgovoren za ameriško zunanjou politiko, vsaj v gotovem smislu. Ko je prevzel vodstvo tega urada, je bila njegova velika skrb, da gre osebno v te kraje in se osebno prepriča o položaju, vse pa gledano v luči ameriških interesov, v svetovni politiki razumljivo v luči svetovnih interesov miru ali vojne. Ko je Dulles izvrševal to nalogu, se je povzpel do trditve, da se ugleđ in položaj Amerike v tem delu sveta iz dneva v dan slabša.

Dajmo besedo ameriškemu gospodarstveniku. Ta bo zapisal besedo petrolej in pristavljal, da ima Amerika, kar se tiče investicij posameznikov, največje investicije izven svoje države ravno v petroleju Srednjega vzhoda. Ameriški kapital se torej zanima za skorščanje petroleja, ki je glavni vir dohodka, največji naravni zaklad te zemlje. Ameriški gospodarstvenik, ki se poleg gospodarstva bavi tudi z znanostjo, pa pride celo na misel s svojevrstnim predlogom: Ali se ne bo dal v bližnji ali daljnji bodočnosti skoristiti tudi pesek in sončni žarek tega Srednjega vzhoda?

Ce je Eisenhower povdari strateški pomen teh dežel, mu bomo dali prav, ker je podprt po izkustvih zgodovine. Ne sežimo predale! V zadnji v človeški zgodovini tako pomembni vojni, kaj naj bi šlo po zamisli Hitlerja za gospodstvo celega sveta, je bil Hitlerju in njegovemu generalnemu štabu pred očmi strateški pomen tega ozemlja, katerega je skušal dobiti v roke, tako iz Severne Afrike in strateškega Egipta, kakor tudi prek ruskega Kaukaza.

Na strateško stran teh dežel gledajo tudi Rusi. Zlasti v zadnjem času se o ruskih vojaških načrtih in možnosti vojaškega pohoda preko teh dežel, mnogo piše. Začelo naj bi se z Iranom, nadaljevalo z Irakom, nato pregazilo državice vzhodno od Sredozemlja in skoraj posnelo nemški način vojevanja s tanki in letali, ki ga poznamo pod izrazom "bliskovita vojna."

Se nekaj vemo iz zgodovine. Da se je namreč pojavit gledano z očmi vobče svetovnih dogodkov, nekje mali vzhrok, ki pa je imel potem povsod velike posledice. Atentat na Ferdinanda leta 1914 v Sarajevu se je zgodil v malo poznani deželi v Bosni. Z atentatom v zvezi z imenom kraja pa Bosna ni postala na enkrat samo sama svetovno znana, marveč se je z njo otvoril svetovni konflikt—prva svetovna vojna. Nekje v mali deželi se značeno sovražnosti. V današnji letalski vojni začnejo hitro padati bombe po velikih državah samih. Recimo Amerikal! Kakor bi bila sicer v drugačni zgodovini lahko izolacionistična ali konkretno izolirana od sovražnosti v tuji državi, ji je danes ta položaj odvzet. Tega se Amerika globoko zaveda in išče zavezničkov kjer koli je to mogoče, posebno pa še tam, kjer se govorji o strateško važnem kraju. Tudi mednarodna trgovina pride v poštev. Hočemo ali nočemo — na vprašanjih Srednjega arabskega vzhoda moramo biti življensko zainteresirani. Posredno s temi zunanji političnimi vprašanjima pa je v zvezi naš materialni obstoj.

L.C.

Rim in narodnostne manišine

RIM—Tik pred občinskim političnimi volitvami v Italiji je nastala razprava, ki je sicer utonila v poplavni večjih žolčnih predvolilnih polemik, ki pa nikakor ni tako drobna, tako brezpomembna, kakor je bila videti tedaj v političnem vrvenju.

De Gasperi je bo koncu svoje volilne turneve v nekem gorovu v Trenti dejal tudi tole: "V zgornji Nadiški dolini (Alto Adige) ni Nemcev, tamkaj so samo Italijani, ki so tamkaj ostali po svoji svobodni odločitvi z uradno zavrnitvijo opcije leta 1938 in še bolj uradno obveznostjo, da so umaknili opcijo leta 1949. Tako so le-ti samo del velike italijanske družine."

De Gasperijeva izjava je dobila po nekaj dnevnih polemico odgovor. List "Dolomiten," uradno glasilo manjšinske "Južnotirolske narodne stranke," ki izhaja v Bosnu, je napisal tole: "V zgornji Nadiški dolini ni Italijanov, ki govorijo nemški jezik in ki so svobodno izbrali narodnost, pač pa edinole Nemci, ki so proti svoji volji postali italijanski državljanji. Nepriznavanje teh pravic Nemcem v samoodločbi je in bo vselej dejanje zahtevanja in pritiska, ki ju v Italiji izvaja proti njim."

Kaj je tokrat odkrila kratka polemika, ki jo je sprožil De Gasperijev govor? Že v imenu pokrajine opozarja na sponad, ki se je razkril v tej polemici. De Gasperi je imenoval pokrajino "Alto Adige," medtem ko jo list "Dolomiten" in Južnotirolska narodna stranka, ki izdaja ta časopis, imenujeta "Južno Tirolsko."

Tako po minuli vojni je Avstrija zahtevala, naj se Južna Tirolska vrne v svoje meje. Toda po posredovanju Vatikana (ki je izrabil okoliščino, da je bila v Italiji na krmilju Demokrščanska stranka, a v Avstriji ljudska, prav tako katoliška stranka, je bil spor poravnati s sporazumom, ki sta ga De Gasperi in Gruber podpisala l. 1946 v Parizu. Ta aranžma je določala, da je treba priznati italijansko državljanstvo tudi tistim Avstrijem iz Južne Tirolske, ki so med ali pred vojno optirali ali se preselili v Avstrijo. To so "italijanski državljanji," o katerih govorja De Gasperi, da so to postali s "svobodno odločitvijo." Na tej klavzuli je vztrajal sam avstrijski predstavnik, ne da bi potrdil italijansko pokrajino, pač pa, da bi ga nasprotno zanikal s tem, da bi vrnili Južno Tirolsko Avstrijem, ki so se bili izselili, s tem, da jim je zajamčil italijansko državljanstvo proti "morebitnemu podvržavljenju njihovega premozjenja."

Ta pogodba ni prinesla Avstrijcem v tej pokrajini njihovih narodnostnih pravic. Glasilo avstrijske vladne stranke "Tiroler Nachrichten" piše o avstrijsko-italijanskih ne-soglasjih zaradi položaja Avstrije na Južnem Tirolskem: "Dunajska vlada se je v dogovoru s predstavniki Zgornje Nadiže vselej borila za obrambno pravice in koristi nemške etnične skupine južno od Brennerja." Časnik obžaluje, da v tej pokrajini ni bilo plebiscita. Položaj Nemcev v nadiški pokrajini je vzbudil reakcijo tudi v samem dunajskem parlamentu. Tirolski poslanec Gschmitzer je poudaril konec leta 1952 v dunajskem parlamentu, da je "odcepitev Južne Tirolske hudo prizadela Avstrijo in da te rane ne bo mogla tako lahko zaceliti." Pariska pogodba naj bi vsaj "olajšala to rano." "Toda," je poudaril Gschmitzer, "ni videti, da bi italijanska vlada upoštela dolobe pariske pogolobe." Pri vprašanju enakopravnosti jezikova se na pr. "natanko drže pogodbe" — je poudaril Gschmitzer, saj "ko lahko državljanji govore svoj je-

zik, pa organi oblasti, četudi gre za Nemce, morajo v medsebojnih stikih uporabljati izključno italijančino."

Vrhу tega je Gschmitzer naveadel, da je italijanska vlada navelic pogodbi objavila seznam avstrijskih državljanov, ki jim je prepovedan dostop na Južno Tirolsko. "Gre za ljudi—je podaril tirolski poslanik v svojem govoru—ki so zahtevali uporabo pariske pogodbe, kar je njihova dolžnost, ki se je ne bodo nikdar odrekli."

Na koncu je Gschmitzer obdolžil italijansko vlado, da zavira tudi izvajanje 10. člena pariške pogodbe, ki določa vzajemno potrditev akademskih diplom, čimer hoče preprečiti Nemcem iz Južne Tirolske, da bi obiskovali nemške univerze.

Nedavni dogodek je prav tako osvetil stališče italijanske vlade do narodnostnih manjšin in njihovih pravic. Vzlic ostremu spopadu in politični konkurenči med demokristjani in kominformistimi je vladna stranka menila, da je treba na Južnem Tirolskem dajati prednost italijanštvu te pokrajine in zatrepi vpliv nemškega prebivalstva, zato je vatiskanska stranka predlagala, naj vse italijanske stranke (demokristjani, komunisti, neofašisti, socialni demokrati, liberalci, monarhisti in republikanci) postavijo v Zgornji Nadiži skupnega kandidata za senat, ki se je uprl Nemcu, kandidatu Južnotirolske narodne stranke. Svoj raznarovalni pohlep so povečali do take stopnje, da so Togliattiju celo ponudili, naj on predlaga kandidata, samo da bi ga pridobil zase. Kominformaci so pa sozavrnili ta predlog in ko so odkrili spletko, so izrabili demokrščanski manever tako, da so demagoško poudarili svojo "internacionalizacijo."

Torej v Italiji ne gre samo za raznarovalno prilist italijanske vlade glede na Slovence, pač pa do narodnostnih manjšin sploh, za enotno in načrtno politiko, ki jo razkrivajo tudi njene enotne metode.

Znane so že metode "ekonomsko-asimilacije" in raznarodovanja Slovencev v Trstu in okolici. Italijanski kapital in pomoč, ki prihaja iz tujine, investirajo v industrijo, medtem ko zapostavljajo ostale gospolarske panege, da bi tako ustvarili nesporazume med proizvajalnimi zmogljivostmi in kmetovalcev ob alpskih jezerih bo treba spremeniti. Kellerjeva teorija je bila splošno priznana do zadnje vojne, ko je nemški prazgodovinar dr. Reinerth na podlagi metodološko neoporečnih izkopavanj na južnobavarskih barjanskih področjih postavil trditve, da so stavbe takih selišč stale na barjanskih tleh, količica so predstavljajo temelje teh leseni stavb na mehki terenu. Selišča so morali pomejne opustiti, ko se je gladina jezera dvignila in je voda na selibino poplavila. V tisti dobi so se klimatske razmere močno spremstile, kar je imelo za posledico, da je gladina alpskih jezer upadla, pozneje pa se je spet dvignila.

Še odočneje je nastopil proti Kellerjevi teorji Reinerthov sodavec konservator dr. Paret, ki je nasprotoval tudi naziranju, če da so bile vsaj stavbe blizu jezera na kolih. V vodi ali v močnih tleh se les ohrani tudi tisočletja, če pa pride v dotiko z vodo in zrakom, žačne hitro gniti in razpadne. Kol, ki gleda iz vode, segnije prav na mestu ob gladini vode, kjer prihaja v dotiko tako z zrakom, kakor tudi z vodo. Tak kol je treba zamenjati po dveh desetletjih. Težko si je predstavljati, da bi mostičarji menjali usnjene hlače. (V Ameriki morajo celo mladi fantki mučiti se v dolgih hlačah, dočim naj bodo ženske kratke hlače čim krajše.)

Nekaj jima je padlo v oči, da tudi mladina lahko sedi po gostilnah in piše pivo in vino. Najbolj pa ju je začudilo, da se konjsko meso lahko prodaja javno po vseh lokalih.

Med švicarskimi arheologi nista Reinerth in Paret našla prisostvo. Letos se je spor znova razvzel, ko se je zastopnik prazgodovine na kmetijstvu na Ljubljanskem barju širši pomen. Gotovo bodo prisnela novo gradivo za razjasnitve vprašanja mostičarskih stavb na Ljubljanskem barju pred 4000 leti. F.S.

Predzgodovinska selišča mostičarjev na Ljubljanskem barju

Ko so v drugi polovici prejšnjega stoletja odkrili na Ljubljanskem barju ob Ižanski cesti pri Igu ostanke predzgodovinskih selišč na kolih, so naši zgodovinarji hitro spoznali, da gre za naselbine iz mlajše kamene dobe ob nekdajnem jezeru, katerih so že četrto stoletje prej odkrili ob švicarskih jezerih in barjih, pozneje pa tudi ob jezerih in barjih v alpskem predelu južne Nemčije. Doslej so na obsežnem področju Ljubljanskega barja ugotovili tako količica ne le ob Ižanski cesti ter ob bližnji Iščici in Strojanovi vodi, namreč tudi pri Notranjih Goricah, kjer je leta 1903 kopal znani arheolog Smid, nadalje jugozahodno in vzhodno od Blatne Brezovice, letos pa tudi pri Preserjah ob Svičevem prekopu. Ta količica so le po včasni resnično na kolih, če ne nad vodo, pa gotovo nad mehko barjansko zemljo, ki jo je jezero poplavilo po velikih nivojih. Če bi koli predstavljali zgolj temelj stavb, bi morale biti v količici vsaj praznina za pota med stavbami naselbil, ki jih pa ni vnaprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let prej prebivalci ob alpskih jezerih, ki so se ukvarjali s kmetijstvom in ribištvo in to v dobi borb med plemenimi, ki so v naprej odklanjati kot nekaj nemogočega v predzgodovinski dobi, saj opisuje tako stavbe v podrobnostih znani zgodovinar Hérodot v zvezi z osvojitvijo Trakije po Dariju I. Če jih Hérodot pozna 500 let pred našim štetjem, zakaj jih ne bi mogli postaviti 1000 let pre

Lojze Zupan:

Krvavi zid

(Nadaljevanje)

Ko je starica opazila, da Mike joče, da mu solze same od sebe drse po licu, ga je uvelo roko pogledila po glavi in rekla:

"Le joči, Mike! Naj te ne bo sram pred mnenjem! Solze ti bodo odlahkotile bolečino, ko hoče razgnati ubogo srce. O, ko bi mogla jaz še jokati! A nobene solze ni več v mojih očeh. Že zdavaj sem jih izjokala, ostale so le še oči v in njih led. Srce mi je okamenelo. Prišel bo dan, ko bom zvedela, kdo jih je izdal."

Vse to podoživljanje je šlo skozi Miketovo bridko srce, vseh besed stare Kobečke se je spominjal do potankosti, le tega mu ni mogel nihče povedati, kaci je Katice Maličeva dva dni pred vdom Šabov v Laze zgodaj zjutraj potihem in potajno odšla v trg, kjer je pustila listek z imeni vseh šestih žrtev. Mašečala se je nad njimi, ker so ji še v času, ko so bili v Lazah nastanjeni italijanski financarji, pogosto zagrozili, da jih bodo potreli lase, če se bo družila s tuji vojaki in živila sramotno. Prišel je čas, ko so partizani pregnali te vojake iz vseh brežanskih vasi, Katico pa ozmerjali, ker so vse vedeli o njej. Ko pa je kmalu potem ona zvedela, da so se v trgu ustavili Šabvi, je odšla preko strelnjikov po bližnjicah k temu Pavletu, ki se je priklabil do bogovekod in katerega je preklinjala, vsa dolina Kolpe ter napisala na listek imena vseh, ki jih je sovražila.

Mike je morda še dolgo stal tamkaj, ker se ga Franica ni upala več opomniti, naj gre domov, a njo, ki je glovo naslonjena na njegovih širokih prsih tihokola, da je njen drgetajoče veliče prizemal nase in njega, ki je zdaj že brez misli slonel na delu česnje ter topo strmel predstavil, ker mu je srce prekipovalo v sreči, kakršna že dolgo, dolgo ni vasovala pri njem.

Takrat je Kraljičeva Franica rodila sina. Mike je povabil na svoj dom vse brežansko dečico in priedel otrokom takšen pir, da Kavranska Jana ni mogla sproti donasati dovolj peciva in sladkega petjota na veliko javorjevo mizo. Ko so se najedli in napili, jim je raizgral na orglice. Igral je lepo kakor še nikoli, v očeh so se mu nabirale solze sreče; in tolitska radost mu je obogledu na pleščo deco grela srce, da ga niti Jana niti matere, ki so pod večer prišle po svoje otroke, še niso videle takšnega.

Na vuzemsko nedeljo popoldne je odšel z barilcem v zidanico. Kogarkoli je srečal, ga je povabil s seboj. Še stara Kobečka je odšepala z njim.

"Pijte, sosedje!" jih je vabil in jim v zidanici natakal rezno črnilo v majolčico. "Pijte za zdravje in srečo mojega sina!"

Pili so in hvalili dobro črnilo.

Domov gredo so rahlo optiti zapeli, da je radostna pesem pre-

mnoči prišla Šabvi ter jih potolki ko klavno živino."

Prišla sta v hišo, kjer ju je objela tema. Franica je pohitelja v kuhinjo, Mike pa je odšel v sobo, odprl ameriški kofanec, v katerem je imel spravljena daria za Tipčeta. V temi je s prsti pobrskal med stvarmi in našel prav na dnu gladko škatlico. Odprl jo je in zašepetal:

"Tipčkove muzike..."

To sta bili edini besedici, ki ju je spregovoril, odkar je s Franečkim odšel v krvavem zidu. Potežkal je orglice v rokah, potlej pa jih je nastavil k ustnicam in pihnil: tenek glas je zazil soko, kakor da bi umirajoč čebelica s smrtnimi zamahi svilenih kril poslednjič zazujala. Roka mu je onemoglo omahnila, orglice so padle v odprt kovček.

Zaprli je kovček, da je volto zaledeno, kakor da bi spustil pokrov na krsto, se zrušil na kofance in zaječal v silni bolečini.

A čas je tekkel dalje. Minilo je poljetje, minila tudi jesen. In ko je pasinco na Kozicah poparila slama, ko se je po brežanskih trtjih obletela poslednja vinika, je zima dahnila s svojimi mrzljimi sapami po dolini Kolpe. Tedaj je nastal čas, ko se Brežani obiskujejo, ko možaki posedajo po zidanicah in drug drugemu hvalijo črnilo, ženske pa se zbirajo na prejo. Bilo je že blizu božiča, ko je Franica povabila sosedne na

O, pa še kako znam," je mali trdil svoje.

"Mislim, da ne znaš."

"Dajte, da poizkusim! Videli boste, da znam."

Zdaj mu je moral dati. Otrok je nekajkrat pihnil v orglice, da so visoki, trepetajoči glasovi zavirskali po sobi, kmalu pa so se udušili v smehu otrok, ki jim Slavčkovo igranje ni bilo tako po godu kakor stričev.

"Saj ne znaš Slavčk!" je zaklicala Marinčeva Pepica in se glasno zasmajala. "Daj muzike stričku, naj on zaigra."

Otok je vrnil orglice, v očeh pa se mu je utrnila žalost.

Tako so minevali dnevi.

Tisto leto Brežani niso imeli prave zime. Sneg je večkrat zapadel, a če noč so zavele tople sape in zjutraj je poprli izginil, le umazano-rjava mlakuže so se cedile po zvoženih poteh in stezah v narasla Kolpe.

Lazari so se čudili tej Kraljičevi sprememb.

"Glejte ga, saj ni takšen puštež, kakor smo si mislili," so se nasmihali.

"Haja, pri otrocih se že razvname, sicer pa je bolje, da ga ne ogovoriš."

"Imaš prav. Oni dan sem ga v malenici nekaj vprašal, pa je samo zagondrnal in mi pokazal hrabet."

Toda od vseh brežanskih otrok se je Miketu najbolj primilil Janin petletni Slavček. Spominjal ga je na Tijčka, da, pogosto je celo zatrjeval Franici, da je Slavček podoben njunemu sinu, tistemu petletnemu Tijčku, ki ga je poslednjič objel, preden je odšel v Ameriko. Slavček je kmalu spoznal, da ga ima Kraljič najrajši. In česa si vsega mali neugnanec ni izmisli, kadar sta se v hiši igrala, medtem ko je Jana pomagala v kuhinji Franici, ki je vedno pogostje potrebovala pomnoč pri gospodinjstvu.

"Stric, pojdiva se igrat konje!" je mali iznenada zaželet.

In Kraljič je pokleknil sredi hiše na tla, se spustil na roke in pričel razgretati kakor pravi konj.

Mali je tepljal svojega "konjčka" po glavi, vratu in širokih ramenih, si napravil iz vrvice uzo in jo vrgel Miketu za vrat. Potem ga je zajezdil in zacmekal:

"Gijohot, Ridžan!"

Mike je pričel skakati po sobi. Slavček pa je od sreče vresčal. In ta dirka je trajala vse do teje, dokler se ni ali "konjček" uphal ali jezdec prevrnil na pod.

Bile so ure neugnanih iger, ko so Kraljičovo hišo napolnili vsi lazarški otroci. Ko pa so se utrudili od iger, v katere je brežanska deca vse pogostje zvabljala tudi Miketa, se je Slavček spomnil:

"Stric, zaigrajte nam na muzike!"

Slavčkova želja mu je bila kakor ukaz. Segel je v kofanec in poiskal škatlico z orglicami. Zagnal jih je, otroci pa so se ustupili v kolo in zapovedali:

"Igraj kolce, ne postavaj..."

Ah, koliko sreče je bilo v tej igri in v tem otroškem plesu!

Vse jim je ugodil, karkoli so zaželeteli, le orglice ni dal nikomur, četudi so ga večkrat prisili zanj. Največkrat si je orglice zaželetel mali Slavček.

"Stric, dajte meni muzike!" je zaprosil z negotovim glasom.

"Za vavez?"

"Oh, seveda, za vavez!"

"Kaj bi ti z muzikami?"

"Doma bom mamici in dedu zaigral."

"Saj ne znaš igrati," se je izmal, ker se ni mogel ločiti od orglic, ki jih je bil kupil za Tijčka.

"Kaj mislite, da res ne znam?"

glušila divje šumenje zelenega Kolpa. Ko pa so šli mimo vaške cerkvice, je stara Kobečka rekla Kraljiču:

"Z menoj pojdi, Mike!"

Ustavila sta se za cerkvijo, ob sveže prekopani gredici, kjer so seline na dan prve vijolice in trobentice.

"Bižal je že pred dnevi hotel pokrpati steno in prebeliti krvave madeže," je starica hripavo spregovorila. "Nisem pustila. Čas naj izpere nedolžno kri z zidu..."

Potlej jo je premagalo, da je glasno zajokala. Dolgo je jokala, a solze niso bile po razorenem obrazu.

Zdaj je bil Mike tisti, ki je od žalosti skrušeno in trepetajočo Kobečko objel okrog ramen in jo potegnil za seboj.

"Pojdiva, tetica..."

Pospirem jo je prav do predverja njene mrtve hiše.

Ko pa je kmalu za tem prestopil prag domače hiše, je sonce že tonilo za Lapinjski hrib. S poslednjo svetobo je zalivalo soko in posteljo, kjer je ležala njegova Franica. Polne toplice sreče je objel svojo ženo, z zardelom obrazom pa se je sklonil k otroku, ki je mirno spal poleg matere, in zašepetal je:

"Franica, tako sem vesel, da imava spet sina! Tako vesel..."

Ničesar drugega ni mogel izreci, ker mu je srce prekipovalo v sreči, kakršna že dolgo, dolgo ni vasovala pri njem.

Pod mlinom je narasla Kolpa drla v rastoči večer.

(Po "Obzorniku")
(Konec)

**SUMMER
CLEARANCE SALE**
at
**Anzlovar's
Dept. Store**

6214 ST. CLAIR AVE.
has been extended until
the end of August

V NAJEM

Stanovanje se odda
4 velike sobe, zgoraj, brez kopalnice, se odda v najem odrasli družini na 6223 Glass Ave.

Vprašajte za Mr. Vinc. Salmich, Suite 2

BASEBALL EXCURSION
SEE THE
INDIANS vs. YANKEES

at CLEVELAND STADIUM

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

FRIDAY NIGHT, AUGUST 28th, 1953

Price of \$2.50 includes round trip by chartered bus to and from stadium, baseball tickets and snack

MUŠČ BY THE POLKA PAPPERS

Tickets now available at:

GAY INN CAFE — 6933 ST. CLAIR AVENUE

</div

JANEZ JALEN

Trop brez zvoncev

POVEST

Profesor in Vencelj sta odšla v senco za stan. Špelci je bilo kar prav. Nobena gospodinja ne vidi rada, da ji kdo gleda na roke, kadar pripravlja jed za obilno družino.

K zajtrku je Špelca povabila tudi profesorja in Venceljna. Pa sta odklonila. Da še ne utegneta, sta se izgovorila. Kasneje morata.

"Le kakšno prazno zadrgo imata?" se je Špelca spet po tihem jekila, se vrnila k ognjišču, nahranila Reso in pričela pomilovati posodo. Ko je z belim piskom drgnila črne saje raz bakeni kotiček, je na prag stanu skoraj pritekel profesor Novak: "Brž, brž, Špelca! Da ne zamudiš." Bil je tako neučakaven, da Špelci ni dovolil niti rok umiti in obrisati. Ni mu mogla odreči. Si jih že spotoma si slike otre v predpasnik. Venceljna bi pa najrajši s pomivko nagnala, take volte je bila zavoljo Petra.

Hrubečka je stal sklonjen pred daljnogledom. Z obema rokama se je upiral ob stegna. Izpod napetih oguljenih irhastih hlač so mu gledala ožgana kolena. Z brado je zadovoljno zmagaval. Špelci toliko da ni ušel smer.

Vencelj se je umaknil in opozoril Špelco, da ne sme daljnogleda prav nič premakniti. Profesor Novak je pa poučil Špelco, kako naj se ravna. Grmova je na levo oko zamežala, desno pa približala okrogemu svetlemu steklu. V skalah na vrhu Komarče je zagledala moškega. "Tudi on je držal daljnogled na očeh. Odmaknil ga je in pomahal s klobukom. Špelca je vedela, čeprav ni mogla razločiti obrazu, da jo z višav pozdravlja Peter. Zravnala se je, dvignila roko in ozdravila.

"No, kaj ti nisem pravil," se je oglasil profesor. Dekle pa ni bila ponosna nanj. "Kako da sta ga poslala v nevarno steno?" je hotela vedeti.

"Orle postrel. Prišel je čez Vogar. Midva mu bova pa od spodaj sporočala, kako se sprelevava, da se bo vedel ravnati. Ti poropari so preklicno previdni ptiči. Nič se ne boj, dekli!" Hrubečka je hotel pobozati Špelco, pa se mu je umaknila in ga sršenasto pogledala:

"O, seveda, še norčije zganjajte! Prav ljubi se mi. Vam je lahko, ko ste na ravnem in na varnem." Grmova se ni mogla premagati in je oponesla: "Zakaj pa sami niste splezali v bližino gnezda?"

"Bi skoraj gotovo kaj skazil, ko nimam orlov tako natančno ogledanah kakor Peter," je priznal gozdar.

"Malo bi se vam pa tudi hlače tresle, ajne?" Špelca je pomerknila profesorju Novaku. "Morebiti." Hrubečka se je kar lepo vdala.

Špelca je postala boljše volje in je ostro podražila: "Sicer je pa bolj prav, da ste ostali spodaj. Če bi se vam kaj pripečilo, bi moralta. Tkalcova Jerca nazaj v samostan."

"Ti preklicana —" Vencelj ni utegnil zavrniti nagajivke. Profesor Novak je namreč stegnil roko in pokazal proti pečinam Komarče: "Orla sta vzletela."

Dolgo je Špelca napenjala oči, preden je opazila dve temni piki, ki sta počasi plavali vzdol grebenega Pršivce, čeprav ji je Vencelj ves čas dopovedoval, v katero smer naj gleda.

Orla sta se stopila s sinjino nebo. Profesor je vzel v vsako roko po eno rdečo zastavico in

kako je mogočnega ptica vrglo ritensko nazaj iz gnezda. Prevrzel se je v zraku, pa se spet uvel in razprostrel peruti. Ni se pa mogel več dvigniti. Čimdalje niže ga je zanašalo proti senožetim v Ukancu.

"Orel je zadel!" Da se je bila Grmova prej onesvestila, bi jo bil zmagovalni nadgozdarjev krik predramil. In če bi bil Hrubečka hotel Špelco zdaj poljubiti, bi se mu ne bila branila. Vencelj pa nagajiva razposajenost niti na misel ni hodila. Ne ravno zavoljo Tkalcove Jerce, s katero sta si bila že nekaj tednov dobra in ga je sedaj od daleč gledala. Le preveč pozorno je opazoval, kdaj orel omaga in kje se ustavi, da ga bo vedel iti potirat.

Bled kakor zid je kasnejše Vencelj res prinesel orla. Z desno je nadgozdar trdo držal razdraženega roparja za vrat in tiščal njegovo glavo daleč od sebe, da ni mogel sekati z zakrivljenim kljunom po njem. Levo zapestje pa mu je orel zagrabil s kreplji. Stiskal ga je tako močno, da je lovec roka čisto posnjel. Še potem, ko je Grm orla pobil s klepalnim kladivom, niso mogli drugače razkleniti krepljev kakor s kleščami. Ko si je Vencelj brisal kapljice krv razbrade, je pripovedoval, kako mu je orel v rokah oživel in ga napadel. Prej se je bil samo potuhnil.

Marsikdo je še čez dan prišel gledat ustreljenega pokončevalca jagnjet, kozličev in drobne divjadi. Zvečer se je pa pred Grmovim stanom ob velikem ognju zbral kar ves Ukanc. Tudi Tkalcova Jerca je Vencelj pripeljal. Spominčka ji je bilo prejšnje čase malo nerodno. Pa je bil Špelca tako prijazna z njo kakor še prejšnje čase le redkokdaj, čeprav ji ni bilo lahko pri srču. Skrbel jo je Peter, ki je prenočeval v steni Komarče.

Naslednji dan popoldne je počil drugi strel. Orlica je padla že mrtva v strugo Savice. Zadeta je bila naravnost v sreči. Špelca ni vedela, kako naj Petru zvečer čim bolje postreže.

Lovec je pa z zastavicami sporočil, da se še ne vrne. Grmova je obmolknila. Profesorju Novaku se je kar smilila. Vse si je prizadejal, da bi jo spravil v dobro voljo, pa se je le redkokdaj nasmajala. In še takrat samo prisilenjo.

Zamišljen in sam nase jezen je kdo spregovoril besedo, ni obrnil obraza. Pozorno sta opazovala vsak svoj stran obzorja. Špelca ju je že hotela podražiti, če čakata, kdaj prične padati mana izpod neba. Pa jo je prehitel profesor Novak. "Leti!" je skoraj zakričal in pokazal visoko pod nebo nad jezerom. Dokaj parov oči se je ozrl v isto smer. Mnogi so opazili orla. Daljnovidni so celo razločili, da nekaj nese v krepljih. Profesor Novak je brž preravnal daljnogled s Petrovega zaklona na orlišču, nadgozdar Hrubečka pa je trikrat zapored močno zatobil na lovski rog. Opozoril je loveca v steni, naj pazi. V Ukancu so zastale vse roke. Da bi se sredi visekoga poletja oglasil lovski rog. —Nak! Kaj takega doslej niso doživeli. Profesor in Vencelj sta bila čimdalje bolj nemirna. Grmova Špelci je pa od nestrnosti zatrepetal obraz.

Orel je prelepel Savico. Profesor je skozi veliki daljnogled natančno videl, kdaj je sedel na rob skale. Stisnil je z zobmi spodnjo ustnico. "Kaj čaka Peter?" je glasno izdal svojo nejedvoljo. Tedaj se je orel zdrznil in se s plonom vred pognal v vobilino. Izpod vrha Komarče je pa prigrimel v dolino odtek strela.

Skoraj ustrašila sta se ga in stani vedela kaj reči. Pa je prvi spregovoril Boštjan: "Peter! Ali si še hud name?" Vesel svojega uspeha se je Peter nasmejal: "Če je vam prav, je meni še bolj. Bodiva spet prijetelja, čeprav sva se z Jerco razšla." In je ponudil Boštjanu roko.

Tkalc Petrove roke dolgo ni izpustil. Dopovedoval je: "Jerca je bila še dokaj manj zate kaškar pa za samostan. Z Venceljom pa utegneš dobro voziti."

Profesor Novak je že opoldne z vozom poslal na Bistrico po jed in pijačo. Po Petrovem prihodu

ENAKOPRAVNOST

je Ukanc zaplesal. In so peli in pili in se gostili. Ob mraku so se pa še domenili, da bosta Petrova in Špelčina pa Venceljova in Jerčina svatba obe na en dan.

Zamudili so se pozno v noč. Prav takrat, ko je Grm kot zadnji zaklenil svoj stan, je luna obširno prazno orlišče v previsnih stenah nad Savico.

(K O N E C)

Pri nas radevolje
POŠILJKI V JUGOSLAVIJO
PRIPRAVIMO ZDRAVILA ZA
MANDEL DRUG CO.

15702 Waterloo Rd.—KE 1-0034
Pošljemo karkoli prodamo kamorkoli.

FEMALE HELP WANTED

DEKLETA

BODITE NAŠE MODELKE!

Vaše lase bomo strigli brezplačno.

Telofonirajte
PAUL BRAUS
Capitol 7-6800
Extension 207

**HELENE CURTIS
INDUSTRIES INC.**

For sale by owner — \$6,000 TAVERN, light lunch with living quarters, 4 rooms, 7 year lease. \$75 with heat. Corner location. Near all trucking terminals. Well established, excellent business. Ideal for couple. A little gold mine for the interested person. Have other interests; must sell quickly.

CAnal 6-8328

See to appreciate

CAnal 6-9719

Green Grill

14610 Grant St.

Dolton 0710 J

LAWNDALE AREA

Two flat brick (six rooms each), expandable attic, enclosed porches, garage, plus 4 room cottage (brick stove heat), basement, garage on rear of lot, 37½x125 ft.

Good income
Blessed Agnes parish and public schools

All transportation and good shopping
Call owner:
Crawford 7-4122
2655 S. Ridgeway

WANTED TO RENT

PLEASE, Help Us Find A Home Family of 6 desperately need 6-7 rooms, unfurnished, heat optional, but must be good neighborhood, north, northwest, near public school, and Lutheran church. Reasonable rent. Please call Mrs. Streble. GRaceland 2-6208

YOUNG COUPLE (newlyweds to be), need 3-4 room heated unfurnished apartment. Good location N.W. Moderate rental. ALbany 2-900

3 RESPONSIBLE Adults, 2 children, need 3 bedroom unfurnished house. Suburban, North or Northwest territory. Moderate rental.

WHitehall 4-5221

RESPONSIBLE Mother, 2 employed adult sons, need 4-5 room unfurnished apartment or house. Good location South. Moderate rental.

BEverly 8-8918

FEMALE HELP WANTED

MEN - WOMEN

IF YOU ARE LOOKING FOR A STEADY JOB AND A GOOD PLACE TO WORK, THEN APPLY TO

CRESCENT INDUSTRIES

WE NEED BOTH

MALE AND FEMALE ASSEMBLERS

Hours 7:30 a.m. to 4 p.m. — 8 a.m. to 4:30 p.m.

CONSIDER THESE ADVANTAGES

- Clean Modern Plant
- Good Starting Wages
- Automatic Pay Increases
- Free Insurance
- Cafeteria
- Bus Service to Door

DON'T DELAY — APPLY TODAY
CRESCENT INDUSTRIES — 5900 W. TOUHY
ROdney 3-6464 Niles 7-8900

HELP WANTED MALE

GET SET IN THE FASTEST GROWING INDUSTRY — STEADY JOBS TO STEADY MEN WE WILL TRAIN MEN FOR

MACHINE SHOP SETUP

Experience is not necessary — our only requirement is that you be mechanically inclined and above all willing to learn

PLASTIC MOLDING

Wonderful opportunity for men who want to be Foremen or Key Personnel — Get se now — Call Mr. McCONNELL or at Elmhurst 5503 or drive out to

BECWAR MFG. CO. — ADDISON, ILL.
WEST on ROUTE 64. NORTH ¼ MILE on ADDISON RD.

GENERAL FACTORY WORK

M-E-N

18 — 45

\$1.77 PER HOUR

WITH INCREASES TO \$1.84 AFTER 30 DAYS

4:00 PM — 12:30 MIDNIGHT

3:30 PM — 12:00 MIDNIGHT

2:30 PM — 11:00 PM

Good working conditions Cafeteria on premises Free hospitalization and Surgical Plan Must have 2 years of high school

Apply in person

KRAFT FOODS COMPANY

505 NORTH SACRAMENTO BOULEVARD

NEvada 2-0200 — Extension 453

How you can reach your savings goal
on the systematic Payroll Savings Plan

If you want approximately

Each week for 5 years, save	\$1,000	\$5,000	\$10,000	\$25,000
	\$3.75	\$18.75	\$37.50	\$93.75
Each week for 9 years and 8 months, save	\$1.85	\$8.80	\$18.75	\$45.00
Each week for 19 years and 8 months, save	\$0.75	\$3.75	\$7.50	\$18.75

This chart shows only a few typical examples of savings goals and how to reach them through Payroll Savings. Remember, you can save any sum you wish, from a couple of dollars a payday to \$375 a month. The important thing is, start your Plan today!

Your money makes money for you

every minute—with U. S. Savings Bonds

on the Payroll Savings Plan

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks for their patriotic donation, The Advertising Council and

ENAKOPRAVNOST